

Gemeente van Christus,

“De Stem van God verstaan”, daar gaat het over, vanochtend.

Een actueel voorbeeld daarvan las ik in het Friesch Dagblad van zaterdag 14 augustus: een interview met Lourens du Plessis, voorganger van de Evangelische Gemeenschap in Sneek. Hij vertelt daarin dat hij bij veel beslissingen die hij moet nemen, de leiding van God ervaart. Maar eind 2017 was dat anders: Boven bleef het stil, zou je kunnen zeggen. Ik citeer een stukje uit het interview:

In januari 2018 ben ik daarom een paar dagen gaan vasten en bidden, maar er gebeurde nog niks. Eind februari ging ik een vastenperiode van tien dagen in, ook toen bleef het leeg.

Aan het eind van die periode loopt hij biddend de voorkamer van zijn woning in. Ik zei tegen God: ik begrijp het niet, het is alsof ik wel iets hoor, maar die stem lijkt in een andere kamer te zijn: ik versta het niet goed. Een paar momenten daarna hoorde hij heel duidelijk: Jullie moeten naar Nederland, het is hier klaar.

Later zegt hij daarover: Ik ben best rationeel, heb een academische achtergrond. Normaal gesproken hoor ik geen stem, het is niet zo dat God en ik gesprekken voeren. Maar dit was akelig duidelijk.

Normaal gesproken ben ik nogal huiverig voor dit soort ervaringen. Maar ik moet zeggen dat het verhaal van deze Sneeker collega me wel raakte. Dat zit hem onder andere in dat vasthoudende bidden en vasten, waardoor hij zich openstelt voor wat God hem te zeggen heeft. En in het moeizame, langdurige proces dat hij doorloopt: de stem van God verstaan, dat gaat blijkbaar niet vanzelf.

Wat me dan weer wat verbaast, is de concreetheid van de boodschap die hij uiteindelijk doorkrijgt.

Maar wie zijn wij om te oordelen over de geloofservaringen van een ander, nietwaar?

Ik vond het een mooi, indrukwekkend verhaal.

In onze lezing van vanochtend gaat het ook over vasten & bidden, als middel om iets op te vangen van Gods stem. Paulus en Barnabas en nog een aantal anderen in Antiochië zijn bij elkaar gekomen. Ze zijn blijkbaar al een tijdje aan het vasten en houden dan op een dag een gebedsdienst. Vermoedelijk hopen ze van God te horen hoe het nu allemaal verder moet met dat kleine, kwetsbare groepje volgelingen van Jezus. Wij weten inmiddels wel wat er allemaal gaat komen, maar zij staan nog helemaal aan het begin en hebben werkelijk geen idee hoe de toekomst eruit zal zien. Welke kant het uit moet. Wat er van henzelf gevraagd zal worden.

Dan, op die dag, begint de Heilige Geest te spreken: “Stel mij Barnabas en Saulus ter beschikking voor de taak die ik hun heb toebedeeld.” (13:2)

Als je dat leest, voel je meteen een bepaalde afstand met je eigen beleving. Ik wel tenminste. Dat heeft te maken met die huiverigheid voor dit soort verhalen, waar ik het net over had.

Op deze manier letterlijk vasten om iets van Gods stem op te kunnen vangen, dat doen wij op ons vleugeltje van de kerk niet meer. En zo gezamenlijk bidden met hetzelfde doel eerlijk gezegd ook niet, dat is in onze tijd meer iets voor evangelicale, Pinksterachtige gemeenten.

Dat mag zo zijn, het roept wel de vraag op hoe wij dan wél ruimte maken voor het werken van die Heilige Geest. Hoe wij ons openstellen voor wat we dan “de Stem van God” noemen.

Of kunnen wij ons niet meer zoveel voorstellen bij die “Stem”? Of we die nu letterlijk of figuurlijk opvatten. En daaronder de nog fundamenteelere vraag of wij daar eigenlijk wel op zitten te wachten, op die Stem.

Dat zijn wel spannende vragen, toch?

Voor veel mensen is bidden niet meer vanzelfsprekend. We hebben het daar onlangs ook al over gehad. Niet meer vanzelfsprekend in die zin dat je - zoals toen je nog klein was - dan dingen aan God vraagt en hoopt dat Hij je zal geven wát je vraagt. Of letterlijk antwoord zal geven op jouw gebed, zoals dat blijkbaar wel gebeurt daar in Antiochië en in de toenmalige voorkamer van mijn Sneker collega.

Stel je voor dat zoiets vanochtend hier in de dienst zou gebeuren. Daar houden wij eerlijk gezegd toch geen rekening mee?!

Maar... Je zou bidden ook op een andere manier kunnen beoefenen : als een vorm van naar binnen keren. “Naar binnen luisteren” noemt ETTY HILLESUM dat in haar dagboek. Dus niet “naar buiten luisteren”, alsof het antwoord op jouw vragen ergens van buiten / van boven (?) naar jou toe zal komen. Maar naar binnen keren, in het vermoeden, het vertrouwen dat “God” diep in jou zelf verborgen aanwezig is. En dat God daar “tot spreken gehoord” kan worden.

De stem van God als een “stille stem in het hart”, in de laatste regel luiden van dat mooie lied “O Heer, die onze Vader zijt...” (lied 836:5)

Bidden als een inkeren in jezelf... de stilte ingaan. Het troebele water van je ziel tot rust laten komen, zodat de ruis van alledag, al die andere stemmen in je hoofd, die onophoudelijk doorgaan, de hele dag maar door, en soms zelfs ook de hele nacht, zodat dat allemaal naar de bodem zakt...en het helder wordt in jou zelf. En dan kan het gebeuren dat je na verloop van tijd – want ook déze vorm van bidden kan een moeizaam en langdurig gebeuren zijn, voordat het komt tot enige vorm van “verhoring” – dat je dan wat meer zicht krijgt op die wezenlijk vragen waar je normaal gesproken nooit zo bij stil hebt gestaan of veel te weinig aan toe bent gekomen: wat geeft mijn leven nu uiteindelijk zin? Wat is mijn weg in dit wonderlijke en o zo kwetsbare bestaan? Waartoe voel ik me geroepen? Wie ben ik eigenlijk?

Dat is al wat, toch? Dat je eerst maar eens die vragen helder krijgt.

Het zijn natuurlijk geen vragen waar je normaal gesproken zo maar een heel duidelijk en concreet antwoord op zult vinden. Er is eerder sprake van een tastend je weg erin zoeken, in het leven van alledag.

En dat brengt ons op een tweede stap van deze vorm van biddend: dat je in elke situatie die je meemaakt probeert om zo aandachtig mogelijk te luisteren naar wat in die situatie van jou gevraagd wordt. Dat heeft dus alles met openheid en ontvankelijkheid te maken.

Misschien wil je thuis eens bij jezelf nagaan hoe open en ontvankelijk jij normaal gesproken bijvoorbeeld kunt luisteren naar het verhaal dat een ander jou vertelt. Een ander die, als onuitgesproken gebed, hoopt dat jij iets van bijvoorbeeld zijn eenzaamheid of haar verdriet zult verstaan. En daar op de juiste wijze op zult reageren. Waardoor in en door jouw reactie haar gebed hopelijk verhoord zal worden.

Zó kan het werken, geloof ik: zo kan iets van de Heilige geest werken tussen mensen. Als er sprake is van openheid. En van werkelijke aandacht. Van gehoor-geven aan wat een situatie, een ander van jou vraagt.

In de Benedictijnse spiritualiteit wordt dat obedientia genoemd. Dat wordt vaak vertaald met: gehoorzaamheid. En dat wordt of werd vervolgens wel uitgelegd als: blindelings doen wat jou wordt opgedragen. De schrijfster Karen Armstrong geeft daar in haar autobiografie “Door de nauwe poort” een paar voorbeelden van. Kleding naaien met een naaimachine waar geen naald in zit, bijvoorbeeld.

Als ze daar als jonge novice een opmerking over maakt, krijgt ze te horen dat ze haar mond moet houden en gewoon moet doen wat haar opgedragen wordt.

Maar zo heeft Benedictus het oorspronkelijk niet bedoeld. Het gaat niet om een spirituele vorm van kadaverdiscipline. Maar om heel aandachtig luisteren naar wat een situatie van jou vraagt. En daar vervolgens gehoor aan geven. Op de juiste wijze reageren.

Als mensen zó naar elkaar kunnen luisteren, zo open willen staan voor wat een ander – al of niet uitgesproken - nodig heeft, dan klinkt daar doorheen iets van de Stem van God. De Geest van God. Ongrijpbaar, nauwelijks herkend misschien. Zoals de wind, die de bladeren in beweging brengt.

In ons verhaal van vanochtend is die Romeinse proconsul Sergius Paulus een mooi voorbeeld van deze ontvankelijkheid. En ge-hoor-zaamheid.

Lucas noemt hem “een verstandig man”. Daarmee bedoelt hij niet dat Sergius Paulus heel intelligent zou zijn. Het heeft betrekking op zijn innerlijke houding: het is blijkbaar een man die zich heel bewust bezig houdt met wat we “de zinvragen van het leven” noemen. Die op zoek is naar wat zijn leven zin en betekenis kan geven. En die er inmiddels achter is gekomen dat die zin niet te vinden is waar veel mensen toen en nu hem wel zoeken: in macht, een invloedrijke positie, rijkdom.

Dat heeft hij namelijk allemaal ruimschoots tot zijn beschikking. En hij doorziet de leegheid ervan.

En dan komen daar op een dag twee vreemdelingen aan in zijn stad. En die schijnen iets op het spoor gekomen te zijn dat hen wél die zin van het leven heeft laten zien: Saulus en Barnabas. Ze zijn er zó vol van, dat ze zich geroepen voelen om anderen erin te laten delen.

Ze voelen zich zo geroepen, dat ze vanuit hun eigen land op weg zijn gegaan, het onbekende en ongewisse tegemoet. Om een boodschap te verkondigen in een vreemde samenleving die daar helemaal niet op lijkt te wachten. Waarin andere godsdiensten en zingevingsystemen de dienst uitmaken. Waarin een machtsstructuur heerst die haaks staat op de boodschap die ze over willen brengen. Sergius Paulus is van die machtsstructuur een exponent, een hoge vertegenwoordiger.

Het belet hem niet om in alle openheid te luisteren naar wat deze twee vreemdelingen hem te zeggen hebben. Hij zal in hun woorden iets van de stem van God opvangen.

Het is de vraag of wij, zoals hij, op die Stem zitten te wachten,

amen.